

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Kfv.I.35.177/2012/6.szám

A Kúria a dr. Németh Krisztina jogtanácsos által képviselt felperes neve felperesnek a dr. Juhász Tímea jogtanácsos által képviselt Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adó- és Vám Főigazgatósága alperes ellen adóügyben hozott határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2011. november 9. napján kelt 2.K.30.034/2011/7. számú jogerős ítélete ellen a felperes részéről 8. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, az alulírott napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a Fővárosi Bíróság 2.K.30.034/2011/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 15.000 (tizenötezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 694.800 (hatszázkilencvennégyezer-nyolcszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2010. június 9-én a családi gazdálkodók és más mezőgazdasági kis- és középüzemek kedvezményes hitelezéséhez kapcsolódó kamattámogatásról és állami kezességvállalásról szóló 317/2001. (XII.29.) Kormányrendeletre (a továbbiakban: Korm.r.) alapítottnan 6.948.000 forint összegben állami készfizető kezesség beváltását kezdeményezte az I.-val 2002. május 15-én megkötött hitelszerződés alapján biztosított 11.580.000 forint összegű, rulírozó forgóeszköz finanszírozású célú hitellel kapcsolatban. A hitel részeként 600.000 forintot tenyészállatok beszerzésére engedélyeztek. A kezesség beváltás felperesi indoka az volt, hogy az adós fizetési kötelezettségeit a hitel végső lejártáig nem teljesítette.

Az adóhatóság az állami kezességvállalás, garancia beváltás tárgyában az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. tv. (a továbbiakban: Art.) 117.§ alapján ellenőrzést végzett, és ennek alapján az elsőfokú hatóság elutasította a kérelmet.

Az alperes a 3669240581. számú határozatával helybenhagyta az

elsőfokú határozatot. Határozatát egyebek mellett a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 77.§ (1) bekezdésére, valamint 78.§ (1) és (4) bekezdéseire, a kinnlévőségek, befektetések, mérlegen kívüli tételek és a fedezetek minősítésének és értékelésének szempontjairól szóló 14/2001. (III.9.) PM rendelet (a továbbiakban: PMr.) 8.§ (3) bekezdés c) pontjára, és a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 276.§ (1) és (2) bekezdésére alapította.

Az alperes megállapította, hogy a felperes nem tanúsította a jogszabály által számára előírt kötelező szakmai gondosságot a hitelkihelyezés, a hitel lebonyolítás és a hitel utógondozás során. Olyan mulasztásokat követett el, amelyek megalapozzák a kezességbeváltás elutasítását. A forgóeszközhitel részeként engedélyezett tenyészállatoknak a beszerzése csak beruházási célú hitelből lehetséges. A felperes a hitelbírálatkor elfogadta az adós jövedelem levezetését anélkül, hogy elemezte volna annak megalapozottságát, elfogadható kockázatúnak minősítette, miközben a döntés előkészítésekor nem készült szöveges elemzés, üzleti terv értékelés. A utógondozása során elmaradtak helyszíni szemlék, amire sor került annak jegyzőkönyvét pedig nem hitelesítették, a hitelcél megvalósulását nem ellenőrizték. A vezérigazgatói utasítás szerinti éves adósminősítés sem volt hiánytalan.

Az elsőfokú bíróság jogerős ítélete elutasította a felperes keresetét. Kifejtette, hogy a célhoz kötött fedezet alapú hitelezés során lényeges, de nem egyetlen szempont a tőkekihelyezés és a fedezet értéke közötti összhang; az adósságszolgálat megtérülésének realitását nem csak a szerződés tartalma alatt, hanem a kihelyezéskor is megfelelő gondosság mellett kell vizsgálnia a hitelintézetnek. Kitért arra, hogy rulírozás „tényleges megkövetelését” (a tőkének a futamidő alatt több alkalommal részben vagy egészben történő visszafizetése, majd ismételt lehívása) jogszabály nem írta elő, de éppen emiatt kellett volna a felperesnek mind a hitel kihelyezésekor, mind a monitoring során jelentőséget tulajdonítani azon szempontoknak, amelyek a kamatfizetés mellett a tőke visszafizetésének realitását előrevetítik. Észlelni kellett volna, hogy tenyészállatok nem minősülnek forgóeszköznek, beszerzésük nem felel meg a hitelcélnek. Figyelembe vette az elsőfokú bíróság, hogy a felperes tartott ugyan helyszíni szemléket, de ezekre minden évben következetesen nem került sor, továbbá a felperes 2002., 2003. és 2005. évi jövedelemlevezetései nem álltak szinkronban az adóbevallásával, amit a felperes saját eljárási rendjének betartása esetén felismerhetett volna. Az évente kötelező adósminősítést is csak három alkalommal végezték el.

A jogerős ítélet további, a Hpt. 78.§ (4) bekezdéséhez és a PM r.

8.§ (3) bekezdés c) pontot érintő indokolása szerint nem az alperesnek kellett bizonyítani, hogy az adós a hitelt nem a célnak megfelelően használta fel, hanem a felperes érdekkörébe tartozott mindazon, a Hpt. és a PM rendelet szerinti feltételek igazolása, amelyekből kitűnik a szakmailag elvárható kontroll. Ennek elmaradása miatt az alperes a hiányosságokat a felperes terhére értékelhette. Az, hogy az adós veszteséges gazdálkodása nem róható a felperes terhére, nem jelenti azt, hogy a felperesnek az utógondozás területén végzendő munkája indifferens. A kezes pozícióját az is befolyásolja, hogy a felperes mennyiben tesz eleget a hitel kihelyezését követő normatív rendelkezéseknek. Ha a felperes kötelezettségét elmulasztja, azzal a kezes pozícióját nem a Ptk. 272.§-276.§ rendelkezéseit sértve, hanem azzal rontja, hogy a Hpt. és a PM rendelettel ellentétesen mellőzi a szerződésben foglalt feltételek rendszeres figyelemmel kísérését és dokumentálását. Ezzel pedig kimutatható az okozati kapcsolat a hitel utógondozása során nem teljesített kötelezettség és az adós törkefizetésének elmaradása között.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, kereseti kérelme szerinti döntés meghozatalát, vagy az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet jogszabálysértő, mert érdemben nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, a helyesen kiválasztott jogszabály téves értelmezésén alapul, részben megalapozatlan, és iratellenes, nyilvánvalóan téves, okszerűtlen, a logika szabályaival ellentétes ténybeli következtetéseket rögzít.

Kiemelte, hogy a jogszabályban előírt feltételek jogszabályokban rögzített kötelezettségeket jelentenek, és nem a jogszabályokban nem szereplő, azokban nem tiltott lehetséges magatartások, lehetőségek kimerítésének kötelezettségét. A felperes a kockázat megalapozottságának vizsgálatára vonatkozó követelménynek eleget tett. A kihelyezett kölcsön megtérülésének forrás és/vagy az ügyfél várható gazdálkodásából származó bevétel, és/vagy egyéb rendelkezésre álló pénzeszköz, és/vagy a visszafizetés biztosítéka kapcsán sem a Hpt., sem más jogszabály nem írja elő, melyikből kell az adósnak a megtérülést biztosítani: a kezességvállalás növeli a hitelkihelyezés biztonságát.

A tényállás feltáratlansága körében arra hivatkozott, hogy a követelés nem vált behajthatatlanná, azt jelzálogjoggal lekötött ingatlanok biztosították. A felperes nem tanúsított olyan magatartást, amivel a kezes kötelezettsége az elvállaláskori állapothoz képest terhesebbé vált volna. A hitel kihelyezése során eljárása megfelelt a Hpt. 78.§ (1) bekezdésének, a monitoring tevékenység pedig nem befolyásolta a megtérülést.

Az alperes a kölcsönnek a céltól eltérő felhasználását nem

bizonyította, miközben kifejezetten van hatásköre az adósnál végzendő ellenőrzésre.

Az alperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában tartását kérte, mert a rögzített tényállás alapján az elsőfokú bíróság megfelelő jogi következtetést vont le.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.

Azonos felek között azonos támogatási szabályozást illetően a Kúria Kfv.V.35.102/2012/5. és Kfv.I.35.145/2012/7. számon már ítéletet hozott. A Kúria az azokban foglaltakkal egyetért, azoktól nem kíván eltérni. Ennek folytán, figyelemmel az EBH 2004.1074., Kfv.I.35.464/2007/6., Kfv.V.35.129/2008/8., Kfv.V.35.217/2008/4. és Kfv.I.35.130/2008/9. számú eseti döntésekre is, továbbra is irányadónak tekinti a Kúria, hogy a perbelivel egyező illetve ehhez hasonló hitelekhez kapcsoló állami készfizető kezesség az arra jellemző számos közjogi elem - a hitel célja, tárgya, tartalma, az állami készfizető kezességvállalás, az állami kamattámogatás, az adóhatósági ellenőrzési jogosultság következtében - nem azonos a polgári jog által szabályozott készfizető kezességgel. A jogszabályban meghatározott hiteltípus esetén nincs az államnak helytállási kötelezettsége akkor, ha a hitel támogatandó jellege már a kihelyezéskor sem állt fenn, vagy időközben megszűnt.

A perbeli esetben a Korm.r. 7.§ (1) bekezdés szerinti állami kezességvállalásra a Korm. 2.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti, forgóeszköz beszerzésre irányuló rulírozó jellegű hitelt felvételre tekintettel került sor.

A hitel kihelyezésekor már az adós által benyújtott üzleti tervből következett, hogy nem állnak fenn maradéktalanul a Korm. szerinti feltételek. Alapvető eltérés a támogatott hitelcélról, hogy a tárgyi eszközök között nyilvántartandó tenyészállatok (a számvitelről szóló 2000. évi C. tv. (a továbbiakban: Számv. tv.) 26.§ (1) és (6) bekezdés) hitel alapú beszerzésére nem kerülhet sor forgóeszköz (Számv. tv. 28.§ (1) bekezdés) célú hitelből.

A Hpt. 78.§ (1) és (4) bekezdés rendelkezései következtében a hitelintézetnek nem csak a szerződés megkötésekor, de a kockázatvállalást tartalmazó szerződés futamideje alatt is rendszeresen figyelemmel kell kísérnie, és dokumentálnia kell a szerződésben foglalt feltételek megvalósulását, beleértve az ügyfél pénzügyi-gazdasági helyzetének alakulását, a szükséges fedezeteket, biztosítékokat.

A hitelkihelyezés során tekintettel kell lenni arra, hogy a szabályozási környezet egészét alkalmazni kell, a Hpt. keretjogszabályai mellett meg kell tartani a hitelintézet belső szabályzatait is. Minden ügyben elvárás a Hpt. szerinti

körültekintő és a szakmai gondosságnak megfelelő magatartás tanúsítása, valamint a jogszabályokban és az ezen alapuló belső szabályzatokban foglaltak betartása.

A jogszabályi feltételek megvalósulását az állam mint készfizető kezes a hitel kihelyezésekor nem-, csak utólag, a beváltás iránti kérelem elbírálására során vizsgálhatja, az Art. 117.§ szerint. Ez az eljárás azonban a hitelezés formai megfelelőségén túl, tekintettel az előzőekben részletezettekre, a Hpt., a Kormr. és a belső szabályzatok szerinti jogszabályi feltételek ellenőrzésére is irányul.

A felperes állami készfizető kezesség beváltására irányuló kérelme folytán indult eljárásban a feltételek igazolása a kérelmezőt, azaz a felperest terhelte. A közigazgatási és a peres eljárás során azonban - ahogyan ezt az alperes és az első fokú bíróság is megállapította - semmivel nem tudta alátámasztani az állami készfizető kezességvállalással érintett hitelnek a cél szerinti kihelyezését, nem ellenőrizte a felhasználást, a számlákat nem kért be, nem monitorozta az adósságot. Az elsőfokú bíróság helytállóan fejtette ki, hogy annak, miszerint a rulírozónak nevezett hitelből az adós egyetlen alkalommal sem fizette vissza tőkét, kiemelt jelentőséget kellett volna tulajdonítani a monitoring során. Az állami kezesség vállalást biztosító állami garanciának a hitelkihelyezés kapcsán történő értékelésére nézve ki kell emelni a Kúria Kfv.V.35.102/2012/5. számú ítéletének indokolásából, hogy akkor, amikor a felperes arra hivatkozik, hogy az alperesi határozatban és jogerős ítéletben terhére rótt mulasztásoknak nincs ügydöntő jelentőségük, nem kevesebbet állít mint azt, hogy minden gondos hitelezésre vonatkozó szabályt megszeghet, mert számára a megtérülés az állami kezességvállalás folytán biztosított. De mint azt a Kfv.V.35.032/2006/5. számú ítélet már tartalmazza, az állami kezességvállalás nyújtotta biztonság nem szolgáltatathat alapot a hitelintézetnek a nem kellően körültekintő hitelezési tevékenységhez, a pénzügyintézetre vonatkozó szabályok be nem tartásához. Az állami kezességvállalás igénybevétele esetén, a kezes és a hitelintézet között létrejövő jogviszony közjogi jellemzői miatt, a hitelintézet azonnal viseli a gondatlan hitelezés következményeit, azokat még átmenetileg sem háríthatja át a kezesre.

A rendelkezésre álló adatok alapján egyértelműen az állapítható meg, hogy a felperes eljárása sem a hitel kihelyezésekor, sem a későbbiekben nem felelt meg a jogszabályi rendelkezéseknek, ezért beváltás iránti kérelme megalapozottan és jogszerűen került elutasításra. A jogerős ítélet mind a hitel igénylése, mind annak utógondozása kapcsán helyesen állapította meg, hogy a felperes sem az igényléskor, sem a futamidő alatt nem észlelte a támogatható céltól, majd a tervezett adatoktól való eltéréseket, az adós árbevételének, jövedelmezőségének, nyereségtermelő képességének

elmaradását, a hitel visszafizethetőségének kockázatát.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) 221. § (1) bekezdésének megfelelően járt el, döntését részletesen megindokolta, annak pontos és helytálló magyarázatát adta. A felperes felülvizsgálati kérelmében nem jelölt meg olyan jogszabályt, amelyet az elsőfokú bíróság az alperesi határozatot jogszerűnek értékelő ítéletével megsértett volna.

Erre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A pervesztes felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pernyertes alperes felülvizsgálati költségének megfizetésére.

A tárgyi illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati illeték viselésére a Kúria az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése és a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte a felperest, a beváltani kért 6.948.000 forint állami kezesség, mint pertárgyérték után.

Budapest, 2013. március 28.

Dr. Hajnal Péter sk. a tanács elnöke, Huszárné dr. Oláh Éva sk. előadó bíró, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet sk. bíró